

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Pili Jaio Saez

*Pasaia,
Gipuzkoa
(1921)*

Aurkibidea

Biografia

Aita Bilboko zuen eta ama Herrerako baserri batekoa, Pasai Donibanera bizitzera joandakoak. Bertan jaio zen Pili, zortzi senidetan zazpigarrena (5ek egin zuten aurrera). Umea zela hil zitzaion aita. Familia abertzalekoa izaki, gerra aurrean Batzokian ibiltzen zen dantzan eta antzerkia egiten. Gerra sasoian, 16 urte zituela, ihesi joan ziren. Habana itsasontzian joan zen Erresuma Batura, anaia txikiarekin. Anaia zaharrena gudari ibili zen. Buelatu eta gutxira Andaluzian egin zituzten lau urte, Puerto de Santa Marian, senitarteko bat preso zegoelako han. Gero, 1954an, Filipinetara joan zen, Manilara umezain. Bueltan, Tornillos Molinao enpresan egin zuen lan.

Zintak

PAS-050

- **Proiektua:** Sanjuandarren Oroimena
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2020-02-27
- **Iraupena:** 105 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Idoia

Pasarteak

1. Eskolan dena erdaraz, Errepublika garaian

- **Erref:** PAS-050/002
- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 00:01:30. **Bukatu:** 00:03:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Zortzi izan ziren, bera zazpigarrena, baina hiru umetan hil ziren. Biteri eskolan ibili zen, Doña Josefa Agirre maistrarekin. Dena erdaraz egiten zuten eskolan.

2. Batzokira joaten ziren

- **Erref:** PAS-050/004
- **Iraupena:** 0:03:32. **Hasi:** 00:03:47. **Bukatu:** 00:07:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Politika » Jarrera politikoak » Alderdien egoitzak

Laburpena:

Eskolan laboreak egiten zituzten. Dotrinara ere joaten zen, sakristiara. Batzokira ere joaten zen, pospolinetara. Antzerkia ere egiten zuten.

3. Batzokiko antzerki taldea

- **Erref:** PAS-050/006
- **Iraupena:** 0:00:39. **Hasi:** 00:07:28. **Bukatu:** 00:08:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Politika » Jarrera politikoak » Alderdien egoitzak

Laburpena:

Antzerki taldeko aktoreen izenak esaten ditu.

4. Batzokiko pospolinak

- **Erref:** PAS-050/008
- **Iraupena:** 0:03:39. **Hasi:** 00:08:21. **Bukatu:** 00:12:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Dantza
- Politika » Jarrera politikoak » Alderdien egoitzak

Laburpena:

Behin bakarrik egin zuten antzezlanak, batzokian bertan. Dantzatu, berriz, askotan, herriko plazan. Pospolinetako abesti bat kantatzen du. Zentro errepublikarra ere bazegoen.

5. Gerra hasi zenean, 15 urte

- **Erref:** PAS-050/010
- **Iraupena:** 0:04:31. **Hasi:** 00:12:02. **Bukatu:** 00:16:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Eskolatik txangoak egiten zituzten. 15 urte zituen gerra hasi zenean. Anaia gerrara joan zen 17 urterekin. Batzuk hil ere egin ziren frontean. Anaia hildakoak biltzen egon zen.

6. Bilbora ihesi, gerra garaian; gero Ingalaterrara

- **Erref:** PAS-050/012
- **Iraupena:** 0:02:51. **Hasi:** 00:16:40. **Bukatu:** 00:19:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

San Markos aldetik barku batek bonbak botatzen zituen. Irailean Bilbora joan ziren ihesi. Zallan egon zen gero, izeba batekin. Ingalaterrara joan zen, anaia txikiarekin. Liverpoolera bidali zuten bera, ikastetxe batera.

7. Ingalaterrara Habana itsasontzian

- **Erref:** PAS-050/013
- **Iraupena:** 0:02:07. **Hasi:** 00:19:31. **Bukatu:** 00:21:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Habana itsasontzian joan ziren Santurtzitik Ingalaterrara. Zorabiatu egin zen bidean. Ingelesek oso ondo tratatu zituzten errefuxiatuak. Donibanetik Santurtzira PYSBEko itsasontzian joan ziren.

8. Ama alarguna sareak egiten

- **Erref:** PAS-050/016
- **Iraupena:** 0:02:16. **Hasi:** 00:22:53. **Bukatu:** 00:25:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Anai bat gudari eta besteak txikiak ziren gerra etorri zenean. Ama gazte alargundu zen. Ama eta Piliren bi ahizpa saragile ibiltzen ziren, PYSBERako.

9. Bueltan, Filipinetara umezain

- **Erref:** PAS-050/018
- **Iraupena:** 0:03:22. **Hasi:** 00:25:20. **Bukatu:** 00:28:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Bueltan, Tornillos Molinao tailerrean hasi zen lanean. 1954an Filipinetara joan zen, Manilara, aberats etxe batera umezain. Pelotariak ere bazeuden han, eta frontoira joaten ziren.

10. Filipinetara itsasontzian, bidaia luzea

- **Erref:** PAS-050/019
- **Iraupena:** 0:03:52. **Hasi:** 00:28:42. **Bukatu:** 00:32:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Beste garraio batzuk
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Ferriols senar-emazteekin joan ziren barkuan, eta haiek laguntzen zieten. Napolin eta beste hainbat lekutan geratu ziren bidean. Hong Kongen zortzi egun egin zituzten, paperak egiten.

11. Tornillos Molinaon lanean

- **Erref:** PAS-050/021
- **Iraupena:** 0:02:32. **Hasi:** 00:33:06. **Bukatu:** 00:35:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)

Laburpena:

Abenduan bueltatu ziren, hegazkinez: Bartzelonara lehenengo, ahizparen etxera. Tornillos Molinaon hasi zen lanean, lehenengo Antxon eta gero Erreterian. Torlojuak egiten zituzten.

12. Zerbitzu Sozialerako diru eske

- **Erref:** PAS-050/023
- **Iraupena:** 0:02:55. **Hasi:** 00:35:43. **Bukatu:** 00:38:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Itsulapiko batekin ibiliarazi zuten, Zerbitzu Sozialerako diru eske igandero, derrigortuta. Bandera espainola ezkutatu egiten zuen.

13. "Rojos separatistas"

- **Erref:** PAS-050/024
- **Iraupena:** 0:03:20. **Hasi:** 00:38:38. **Bukatu:** 00:41:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

"Rojos separatistas" deitzen zieten bera bezala kanpoan ibili zirenei.

14. Euskararen egoera gerraostean

- **Erref:** PAS-050/026
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:42:34. **Bukatu:** 00:43:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Lau lagun ibiltzen ziren elkarrekin, bat bizkaitarra, eta beti gaztelaniaz hitz egiten zuten. Kanean entzuten zen euskara. Sarjento batek "agur" esaten zion.

15. Errenteriara dantzara; zinea

- **Erref:** PAS-050/028
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:44:02. **Bukatu:** 00:46:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Politika eta Franco
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Aisia » Kultura » Zinema

Laburpena:

Errenteriara joaten ziren dantzara, handik Antxora eta San Pedrora. "Cara al sol" tokatzen zenean, joan egiten ziren besoa ez altxatzeagatik. Zinean ere besoa altxa behar izaten zen, baina ez zuten dirurik zinera joateko.

16. Anaia arrantzan

- **Erref:** PAS-050/029
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:46:02. **Bukatu:** 00:48:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Itsasoa » Arrantza motak » Alturako arrantza

Laburpena:

Errazionamendua. Anaia arrantzara joaten hasi zen, eta arraina eramaten zien. Anaia langile batailoian egon zen.

17. Irratia bai, telefonorik ez

- **Erref:** PAS-050/036
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:56:20. **Bukatu:** 00:57:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak

Laburpena:

Irratia bazuten etxean, eta ordaindu egiten zuten edukitzeagatik. Telefonorik ez zuten.

18. Gazte modernoa

- **Erref:** PAS-050/041
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 01:01:21. **Bukatu:** 01:02:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Gaztetan beti gonarekin, baina gero prakekin. Filipinetatik ekarri zituen prakak. Moderna izan zen Pili gaztetan.

19. Esne bila Bordaundira

- **Erref:** PAS-050/045
- **Iraupena:** 0:03:27. **Hasi:** 01:07:24. **Bukatu:** 01:10:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:

Baserritarrek esnea saltzen zuten. Bordaundira joaten ziren esnetara, eta sagardoa ere izaten zuten han. Sagardotegiak.

20. Baserritarrek eta arrain saltzaileak etxez etxe

- **Erref:** PAS-050/046
- **Iraupena:** 0:02:36. **Hasi:** 01:10:51. **Bukatu:** 01:13:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera

Laburpena:

Baserritarrek etxez etxe ibiltzen ziren fruta eta barazkiak saltzen, eta arrain saltzaileak ere bai. Angulak. Lezotik etortzen ziren baserritarrek astoak PYSBE ondoan uzten zituzten.

21. Sanjuandik Antxora motora

- **Erref:** PAS-050/048
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 01:13:40. **Bukatu:** 01:15:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)

Laburpena:

Galiziarrek joaten ziren itsas txoriak saltzera, Trintxerpetik. Lehen sanjuandik Antxora ere bazegoen motora. Gerra garaian, arraunean. ez ditu batelerak ezagutu.

22. Emakumeen lanbideak

- **Erref:** PAS-050/050
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 01:16:01. **Bukatu:** 01:17:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)

Laburpena:

Erreterian bi gailera lantegi zeuden, eta hara ere joaten ziren San Juango emakumeak. Goxokiak. Ligatzea erraza zela dio. Dantza egiten zuten. Oartzunen dantza lotua galarazita zegoen, Pasaian eta Erreterian ez.

23. Emakumeak tabernetan?

- **Erref:** PAS-050/051
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 01:17:45. **Bukatu:** 01:19:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa

Laburpena:

Tabernetara lasai sartzen zen bera, lagunekin.

24. Igerian eta eguzkia hartzen

- **Erref:** PAS-050/053
- **Iraupena:** 0:02:38. **Hasi:** 01:19:39. **Bukatu:** 01:22:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekek eta uretako jolasak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Igerian ikasi zuen pixka bat. Eguzkia hartzea gustatzen zitzaion. Filipinetan ez. Arroketara joaten ziren eguzkia hartzera. Bainujantziak: ahizpak egin zion lehenbizikoa, gonarekin.

25. San Markos opila

- **Erref:** PAS-050/058
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 01:25:19. **Bukatu:** 01:27:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

Ez dute karta-jokorako zaletasunik izan. San Markos bai: mendira joaten ziren, antxoa-tortillarekin eta opilarekin. Gabonetan, etxez etxe kantuan.

26. Egun bereziak

- **Erref:** PAS-050/060
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 01:28:02. **Bukatu:** 01:29:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Etxe barruko ospakizunak

Laburpena:

San Jose egunean arkumea eta Gabonetan turroia. Erregeen opariak.

27. Pregoilariak

- **Erref:** PAS-050/066
- **Iraupena:** 0:02:32. **Hasi:** 01:35:36. **Bukatu:** 01:38:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Udal langileak

Laburpena:

Pregoilariak eta serenoak.

28. Amazuloa zen

- **Erref:** PAS-050/074
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 01:42:19. **Bukatu:** 01:43:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Ez zuen aitona ezagutu, amona bai. Herreran bizi zen; Lesakakoa zen. Ez zen askotan geratzen amonarenean lotan, oso amazuloa zelako.

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com